

บทที่ 5

ผู้ชม

ในบทนี้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ผู้ชมโดยการสังเกตและสัมภาษณ์ผู้เข้าชม และสอบถามวิธีการจัดการต่างๆ ในการเข้าชมละครพันทางเรื่องผู้ชนะสิบทิศนี้ สรุปผลจากการสัมภาษณ์ผู้ชม และศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้องได้ดังนี้

ละครพันทางเรื่องผู้ชนะสิบทิศ เริ่มแสดงครั้งแรกที่เวทีกลางแจ้งสังคีตศาลา เก็บค่าเข้าชมคนละ 10 บาท มีคนดูปกติ พอแสดงครั้งที่ 2 มีคนมาดูเป็นจำนวนมาก เก็บเงินได้สูงถึง 25,000 บาท (สองหมื่นห้าพันบาท) จนย้ายมาแสดงที่เวทีชั่วคราว (ข้างโรงละครแห่งชาติ) ผู้เข้าชมการแสดงก็เพิ่มขึ้นทุกสัปดาห์ จนสนามหญ้าข้างโรงละครซึ่งมีบริเวณกว้างขวางกลับคับแคบไปถนัด ผู้ที่ไม่เคยชมก็มาชม ผู้ที่ชมอยู่ทุกสัปดาห์ก็ไปชักชวนคนอื่น ๆ มาดู จนกระทั่งหมดฤดูกาลแสดงที่สังคีตศาลา ก็มีผู้สนใจโทรศัพท์สอบถามว่า เมื่อใดจะมีการแสดงละครเรื่องผู้ชนะสิบทิศอีก และยังมีผู้เขียนจดหมายมาสอบถามอีกจำนวนมาก นายเสวี หวังในธรรม จึงนำละครพันทางเรื่องผู้ชนะสิบทิศเข้าแสดง ณ โรงละครแห่งชาติ เมื่อกลางเดือนมิถุนายน 2530 ก็ได้รับความสนใจจากผู้ชมอย่างล้นหลาม ที่นั่งไม่พอ คนยอมยืนดูเป็นจำนวนมาก จนต้องเพิ่มรอบการแสดงเป็นอาทิตย์ละ 8 รอบ คือ วันศุกร์ 2 รอบ เสาร์ 3 รอบ อาทิตย์ 3 รอบ แสดงกลางเดือน ผู้ชมก็ยังแน่นทุกรอบ เป็นเพราะหลายคนดูซ้ำหลายรอบ บางคนดูทุกรอบ ผู้ชมมาเข้าคิวจองตั๋วเหมือนกับมีงานมหกรรม มาซื้อโดยไม่ต้องมีการประชาสัมพันธ์และเป็นครั้งแรกที่ผู้ดูละครของกรมศิลปากรทะเลาะกันหน้าห้องขายบัตร เพราะทุกคนต้องการบัตรแถวหน้าจะได้เห็นผู้แสดงชัดๆ ม.ล.เนื่อง นิลรัตน์ เล่าถึงการไปจองตั๋วละครพันทางเรื่องผู้ชนะสิบทิศ ณ โรงละครแห่งชาติว่า

เขมร-ลาวอพยพเพราะบ้านเหลืองเมืองแตก ผิดกับไทยบางพวกที่สมัครอพยพ ตัวเองไปสู่ความทุกข์แสนสาหัส ไปนั่งตามทางเดินเท้าริมถนนที่แสนจะสกปรก เลอะไปด้วยน้ำมันรถที่หกเปื้อน ไหนจะถูกยุงรุมกัดทั้งคืน กลางหนาวเยือกเย็นน้ำค้างไม่มีห้องสุขา ใครปวดก็ทนแข็งใจทรมานไปตั้งแต่หัวค่ำยันสว่าง ไทยอพยพพวกนี้คือไทยทรหดที่มานั่งคอยจองตั๋วละครพันทางเรื่องผู้ชนะสิบทิศ ซึ่งกรมศิลปากรจัดแสดง

เดือนละครึ่ง ทุกวันเสาร์ต้นเดือนจะเปิดให้ไปจองตั๋วโมงเช้า สัปดาห์ที่สองของเดือน จึงเปิดการแสดงในวันศุกร์ 2 รอบ วันเสาร์ 3 รอบ วันอาทิตย์ 3 รอบ รวม 3 วัน 8 รอบ บางคนดู 3 วันหกรอบ บางคนดู 7 รอบ ถ้ามได้ความว่า การจองตั๋ว แต่ละรอบดังนี้ ตัวเองจอง 1 รอบ แม่ครัวจอง 1 รอบ คนซักผ้าจอง 1 รอบ ลูกชาย แม่ครัว 2 คน คนละครอบ เป็น 5 รอบอีก 2 รอบซื้อตั๋วเสริม ซึ่งเขาจะขายให้ก่อน การแสดง 2 ชั่วโมง ฟังแล้วนึกสรรเสริญในใจว่ายอดเยี่ยมจริงๆ ผู้ชายอีกคนอายุราว 40 ปี มานั่งจองตั้งแต่ 2 ทูม จึงสอบถามว่ามาดูรอบไหน ดูกี่ครั้งแล้ว ปรากฏว่าไม่เคยดูเลยแต่ต้องมาเข้าคิวจองตั๋วให้เจ้านาย 2 คนผิวเมียซึ่งอยู่เชียงใหม่ นั่งเครื่องบินมาดูทุกเดือน ค่าเครื่องบินไป-กลับหลายพัน คนนั่งอยู่กลุ่มข้าง ๆ ฟังแล้วยังว่าพวกฉันทั้งกลุ่มนี้แหละ มาจากประจวบ จากเพชรบุรี จากราชบุรีเหมารถบัสมาจองตั๋ว จอดคอยทั้งคืนจองตั๋วแล้วกลับ วันแสดงเหมารถมาอีก ว่าแล้วก็หัวเราะกันครั้นตรงเรื่องอื่นก็ไม่ดูหรือดูแต่ผู้ชนะสิบทิศนี้แหละยังดึกตี 2 ตี 3 ผุงคนยิ่งไหลมาเนืองแน่นขึ้นทุกที ฟุตบาทไม่พอขึ้นสายตรวจแวะ เวียนขับรถฉลามตามาถามว่าจับกลุ่มมากมายจะมาเรียกร้องเอาอะไร อย่ามาจับกลุ่มเช่นนั้น อาจจะไม่สงบขึ้นได้ พวกเราตอบว่ามาเข้าคิวซื้อตั๋วละครพรุ่งนี้โมงเช้า เพราะใครมาก่อนซื้อก่อน ได้ดูใกล้เวที ตำรวจทำหน้าที่ไม่เชื่อ รายเก่าไปรายใหม่มาถามอีกเป็นระยะ ๆ มีผู้หญิงคนหนึ่งมาตั้งแต่ 2 โมงเช้าวันศุกร์ ตอนเที่ยงน้องสาวเอาข้าวมาส่ง กินเที่ยงแล้วอะไรไม่พูดก็เก็บไว้กินเย็น ฟังแล้วไม่น่าเชื่อ แต่ก็ต้องเชื่อ เพราะมีคนซื้อตั๋วหญิงสาวคนนั้นให้ดู อาจารย์เสรีจึงจัดระเบียบใหม่ โดยการจับฉลากวันเบอร์ เพื่อความสะดวกในการซื้อบัตร และให้ซื้อได้คนละ 6 ที่นั่ง ใครที่ซื้อได้ตั๋ว ก.ไก่ ข.ไข่ มาดูคนเดียวหรือ 2 คน ที่เหลือก็เอามาขายต่อ ต้นทุน 40 บาท ขายได้ 200-300 บาท ปรากฏว่าขายได้หมดทุกนัด บางคนได้ตั๋วท้ายอยากดูหน้าๆ ผากเขาซื้อตั๋วหน้า ปรากฏถูกเข็ดทั้งเงินทั้งบัตร การฉ้อโกงอย่างนี้ที่โรงละครมีบ่อย¹

¹ ม.ล.เนื่อง นิลรัตน์, กระจกส่องใจไปสู่วิวัฒนาการ (กรุงเทพฯ : อัมรินทร์พริ้นติ้งกรุ๊ป, 2534), หน้า 60-65.

มีผู้กล่าวถึงความสามารถในการทำงานของ นายเสวี หวังในธรรม ดังนี้
พระเทพวิสุทธเมธี หลวงพ่อปัญญานันทะ กล่าวไว้ในหนังสือแปรสยามพรว่า
ศิลปินแห่งชาติ เสวี หวังในธรรม เคยเห็นแต่ในโทรทัศน์ รู้ว่าเป็นคนที่รัก
ศิลปไทย การเป็นศิลปินไม่ใช่เรื่องเสียหาย เพราะเป็นวิธีการและอาชีพแขนงหนึ่ง
ศิลปะการแสดงที่อาจารย์เสวีปรับปรุงถือเป็นสิ่งที่ดี อะไรที่อยู่อย่างเดิมก็ไม่ก้าวหน้า
ถ้าไม่ปรับปรุงก็ไม่พัฒนา สัมควรประยุกต์ให้เหมาะสมแก่สมัย ถูกใจผู้ชมจึงจะดี²

ม.ล.เนือง นิลรัตน์ กล่าวถึงอาจารย์เสวี ในหนังสือแปรสยามพร ว่า
ดร.เสวี หวังในธรรม มิใช่บุคคลธรรมดา ถึงแม้จะหายตัวหรือเหาะเห็น
เดินอากาศไปได้ก็ยังมีพิสดารอยู่ ด้วยมันสมองอันเฉียบแหลมคมกริบของท่าน ที่ปลุกปั้น
เรื่องผู้ชนะสิบทิศของท่านยาขอบให้มีความมีชีวิตชีวาอย่างสมบูรณ์ เอาร้อยแก้วของเดิม
มาประจงแต่งเป็นร้อยกรอง โวหาร สारพัดไม่ผิดเพี้ยนจากต้นฉบับ ไม่ขาดใจความ
สำนวน เนื้อเรื่อง ยิ่งถ่มผูกกลอนเสียไพเราะเพราะพริ้งจนอ่านแล้วกินใจมาก
มีหน้าซ้ำยิ่งเจาะตัวผู้แสดงในเรื่องได้เหมาะสมทุกคน จัดฉากเหมาะสมแก่สถานที่คน
เลยพากันหลงใหลใหญ่โต ท่านจึงได้ลาภยศ สรรเสริญว่า "ดร.เสวีผู้เชี่ยวชาญพิเศษ
แห่งกรมศิลปากร" คำพูดของท่านที่พูดให้ขบขันในขณะที่แสดง คนดูต้องฮ่าตึง ก็พูดใน
เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นประจำวัน ตามข่าวจริงของหนังสือพิมพ์ มิให้ตกลงโดยการเปล่ง
เสียงให้ตึง หรือ เขกหัว ตีกัน ตะกัน จึงว่าการตกลงของท่านไม่เข้าแบบใคร พูดออก
มาแต่ละประโยคแสนที่จะขบขันและสุภาพ แม้ยังไม่ทันพูดเพียงเดินออกมาจากมาคน
ดูก็ปรบมือฮูฮา ฮ่าตึง ดร.เสวีเป็นผู้ที่คนนิยมขนาดนี้ เกียรติคุณของท่านที่เป็นศิลปิน
แห่งชาติจะถูกจดจำอยู่ในสมองของคนไม่มีใครลืม³

คุณหญิงสมศรี กันธมาลา กล่าวถึงอาจารย์เสวี หวังในธรรม ผู้สร้างความ
สุขให้โลก ในหนังสือแปรสยามพร หน้า 197 ว่า

² กรมชลประทาน, แปรสยามพร (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์
อัมรินทร์พรินต์ติ้งกรุ๊ป, 2535), หน้า 192

³ ม.ล.เนือง นิลรัตน์, แปรสยามพร (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์
อัมรินทร์พรินต์ติ้งกรุ๊ป, 2535), หน้า 195.

ดิฉันเป็นคนหนึ่งที่ติดตามละคร เรื่องผู้ชนะสิบทิศตั้งแต่ต้น และติดตามดูแทบทุกตอน ดิฉันจะหาเวลามาชมละครที่คุณเสรีเล่นด้วยทุกครั้ง ดิฉันชอบละครที่คุณเสรีจัดขึ้นทุก ๆ ครั้ง เพราะคุณเสรีเข้าใจที่จะจัดเรื่องไม่ให้เยิ่นเย้อยืดขาดจนน่าเบื่อ และนั่งหลับ คุณเสรีจะสอดแทรกมุขตลกที่ทันสมัยเล่นกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในระยะนั้นๆ ในขณะที่เดียวกันคุณเสรียังคงรักษาศิลปวัฒนธรรมไทยและความโบราณ ของเรื่องไว้ได้อย่างเหมาะสม ด้วยเหตุนี้ดิฉันจึงชื่นชมผลงานของคุณเสรี และยังคงติดตามชมต่อไป⁴

สุจิตต์ วงษ์เทศ กล่าวไว้ในมติชนว่า

จากปากต่อปาก เมื่อรู้ถึงสื่อมวลชนในยุคไฮเทคนี้แล้ว อ้าวว่าแต่คนไทยในประเทศเลยแม้แต่คนไทยที่อยู่ต่างแดนภาคพื้นทะเลไม่ว่าจะเป็นอเมริกา อังกฤษ หรือออสเตรเลีย และญี่ปุ่น หลายท่านเมื่อกลับมาเยี่ยมเยียนบ้านเกิดก็ไม่วายที่จะพยายามหาโอกาสมาเยี่ยมโรงละครแห่งชาติ เพื่อชมการแสดงละครพื้นทางเรื่องผู้ชนะสิบทิศ⁵

"ชุม" กล่าวไว้ในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐว่า

หากจะพูดถึงปรากฏการณ์แปลกใหม่ของละครกรมศิลปากรในรอบ 10 กว่าปีที่ผ่านมา ต้องเอ่ยควบคู่ไปกับชื่อนายเสรี หวังในธรรมผู้ปลูกและปรับละครพื้นทางเรื่องผู้ชนะสิบทิศ เรียกผู้ชมจากทั่วสารทิศได้เต็มโรงทั้ง 8 รอบ

แฟนของผู้ชนะสิบทิศของกรมศิลปากรจะแห่แหนกันมาจองบัตรตั้งแต่ ตี 4 ตี 5 ก่อนวันแสดง ทั้งๆ ที่ไม่ได้โฆษณาอะไรเลย ไม่มีโฆษณาหน้ายักษ์ในหนังสือพิมพ์ และแทบไม่มีการเขียนถึงในคอลัมน์บันเทิงต่างๆ แต่ผู้ชนะสิบทิศก็โกยเงินไปแล้วไม่รู้กี่ล้านเข้าหลวงบ้าง แบ่งปันเป็นค่าจ้างของศิลปินชราที่ปลดเกษียณบ้าง⁶

⁴ สมศรี กันธะมาลา, เรื่องเดียวกัน, หน้า 197

⁵ สุจิตต์ วงษ์เทศ, "นาฏศิลป์ชาวสยาม," มติชน, (19 พฤศจิกายน 2529) : 9.

⁶ ชุม ชอกแซก, ไทยรัฐ, (27 สิงหาคม 2532), หน้า 5

รุจน์ โกมลบุตร กล่าวไว้ในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐว่า

นายเสรีเล่าว่า แพนๆ ผู้ชนะสิบทิศที่มาจากทั่วทุกภาคตั้งแต่เหนือสุดจดใต้สุด บางพื้นที่รวมตัวกันมาเป็นคัทรภัส เรียกกันว่า "ท้าวผู้ชนะสิบทิศ" เช่น จากเพชรบุรี ลพบุรี ประจวบฯ และมีอีกบางส่วนของบึงจากลอสแอนเจลิส ชิคาโก มาดูทุกเดือน นักเลงหนังสือมาดูละครแล้วต้องบอกเป็นเสียงเดียวกันว่า นี่แหละผู้ชนะสิบทิศจริงๆ⁷

ตะโก (นามปากกา) กล่าวไว้ในหนังสือลลนาว่า

แปดชั่วโมงครึ่งโดยประมาณกับการแสดงผู้ชนะสิบทิศภาคพิเศษ เมื่อวันที่ 27 สิงหาคม 2532 คงพิสูจน์ให้เห็นแล้วว่า ศรีราชาของผู้ชมที่มีต่อละครพันทางเรื่องนี้มากเพียงใด⁸

ยศวดี บุษยเกียรติ กล่าวไว้ในหนังสือผู้หญิงแนวหน้าว่า

นายเสรี หวังในธรรม ตั้งใจไว้ว่า จะทำละครเรื่องผู้ชนะสิบทิศให้ลงใน 60 ตอน ครั้งแรกคิดจะให้ตอน "เผาศพกุโสดอ" เป็นตอนสุดท้าย แต่แพนๆ เรียกร้องอยากดูต่อ จึงยึดต่อไปให้จบที่ "บุเรงนองยกทัพมาตีไทย"⁹

นายเสรี หวังในธรรม ได้กล่าวถึงละครพันทางเรื่องผู้ชนะสิบทิศ ในหนังสือแปรสยุมพรว่า

เสน่ห์จริงของผู้ชนะสิบทิศอยู่ที่สำนวนคนติดกันที่บ้านในเมือง เสน่ห์อยู่ที่ฝีปากของฮาขอบ ตอนที่ถอดความออกมาผมก็เลียนแบบท่าน เพียงแต่ว่าผมย่อของท่าน บางที่ท่านเขียน 8 หน้า ผมถอดออกมา 8 คำกลอนหรือ 4 คำกลอน อันนี้ค่อนข้างปวดหัว ยากมาก ผมอ่านของท่านจนเข้าใจแล้วก็มาเขียนเป็นคำกลอน ใสเพลง

⁷ รุจน์ โกมลบุตร, ไทยรัฐ, (30 สิงหาคม 2532), หน้า 1.

⁸ "ตะโก", ลลนา, (ตุลาคม), หน้า 72

⁹ ยศวดี บุษยเกียรติ, ผู้หญิงแนวหน้า, (11 พฤษภาคม 2533),

เข้าไป จึงจุดอารมณ์ได้ค่อนข้างครบถ้วน เพราะฉะนั้นคนที่อ่านผู้ชนะสิบทิศของยาขอบ แล้ว มาดูละครของผมจึงรู้สึกเหมือนกัน¹⁰

ธิดา มหาเปารยะ กล่าวไว้ในนิตยสารสตรีสารรายสัปดาห์ว่า

หากจะพูดถึงปรากฏการณ์แปลกใหม่ ของละครกรมศิลปากรในรอบ 10 กว่าปีที่ผ่านมา ต้องเอ่ยควบคู่ไปกับชื่อ อาจารย์เสวี หวังในธรรม ผู้ปลูกและปรับ ละครพันทางเรื่องผู้ชนะสิบทิศ¹¹

ละครพันทางเรื่องผู้ชนะสิบทิศซึ่งแสดง ณ โรงละครแห่งชาติ เมื่อวันที่ อาทิตย์ ที่ 27 สิงหาคม พ.ศ. 2534 เป็นการแสดงรอบพิเศษนำรายได้โดยเสด็จ พระราชกุศลตามพระราชอัธยาศัย และสมทบทุนสวัสดิการศิลปินกรมศิลปากร ร่วมกับ สมาคมศิษย์นาฏศิลปกรมศิลปากร และสมาคมศิษย์เก่าอีสต์เวสต์เซ็นเตอร์แห่งสหรัฐอเมริกา เริ่มแสดงตั้งแต่เวลา 9.30 ถึง 18.30 น. พักให้ผู้ชมรับประทานอาหาร และพักผ่อน 45 นาที ราคาบัตรที่เข้าชมนั้นไม่ใช้ราคา 30-40 เหมือนปกติแต่ ราคาสูงถึง 900, 600, 300, ต่ำสุด 200 บาท แต่ผู้ชมทุกคนก็ยินดีซื้อบัตร คุณบุญญา อักษรกิตติผู้ชมประจำอีกท่านหนึ่งกล่าวว่า "ชอบดูลิลา เพลงก็เพราะ บรรยาย กาศก็เย็นสบายดูมาตั้งแต่ต้นเลยค่ะ เป็นแฟนมานาน มีเกี่ยวกับเรื่องว่าต้องสูงอายุนะคะ อยู่ที่เราชอบก็ดูได้"¹²

คุณมาลี อริญนารถ กล่าวว่า "แปดชั่วโมงก็ไหวค่ะ" สนุกดี เวลาแสดงก็มีตลกให้หัวเราะเป็นความพอใจของพวกเรามีอายุ ช่วงใครมาดูก็พอใจ มาจากจังหวัด ระยองออกจากระยะยงต์ 5 มาถึงประมาณ 9 โมงเช้า ทานข้าวเสริ้งก็เข้าดูพอดีให้น้องชายซื้อตั๋วให้เขาอยู่ที่นี้ ชื่อหลายใบก็ไม่ได้ ชื่อได้แค่ 6 ใบ เข้ารถมาทั้งคันรถ

¹⁰ เสวี หวังในธรรม, แปรสยุมพร (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ อัมรินทร์พรินต์ติ้งกรุ๊ป), หน้า 20-21 และ 44.

¹¹ ธิดา มหาเปารยะ, นิตยสารสตรีสารรายสัปดาห์ 26(18 กันยายน 2531), หน้า 34-39.

¹² บุญญา อักษรกิตติ, กระจกส่องใจไปสู่วิวาท์ทองอุ (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์อัมรินทร์พรินต์ติ้งกรุ๊ป, 2534), หน้า 34.

โดยมากเป็นข้าราชการเกษียณหรือจวนเกษียณ ค่ำรถเฉลี่ยกันออก น้องชายมาตั้งแต่ 3 เพื่อจองตัว อาจารย์เสรีช่วยแก้ปัญหาให้ล้วงกระดาษจากโหลถ้ามีลายเซ็นชื่อ ได้ 6 ใบจับสิบคนได้ลายเซ็นใบเดียวต้องมาจับฉลากกันอีกว่าใครจะได้ดูข้างหน้า"¹³

คุณเทียน สุขะหุต เล่าถึงความประทับใจว่า "ตัวละครผมชอบเท่า ๆ กัน ถ้าพิเศษจริง ๆ คืออาจารย์เสรี ท่านเล่นเป็นมหาเถรกุโสดอ โยงใยเรื่องได้ตลอด ผมดูละครมาตั้งแต่สมัยหลวงวิจิตรวาทการ ห้าสิบกว่าปีมาแล้ว"¹⁴

จากที่มีผู้กล่าวถึงละครพันทาง เรื่องผู้ชนะสิบทิศจากข้างต้นนี้ แสดงให้เห็นถึงความศรัทธาของผู้ชม ซึ่งก็ไม่แตกต่างกับวัยรุ่นที่นิยมนักร้องนักแสดงตามสมัยนิยม ด้านหลังเวทีโรงละคร ดาราแสดงนำ เรื่องผู้ชนะสิบทิศจะถูกขอร้องให้ถ่ายรูปคู่บ้าง ถ่ายเดี่ยวบ้าง และที่มีเป็นประจำสม่ำเสมอ คือ อาหารคาวหวาน

นำมาให้รับประทานระหว่างพักการแสดง ด้านหน้าโรงละครจะมีภาพถ่ายของดารา ผู้แสดงนำใส่กรอบรูปทั้งใบใหญ่ ใบเล็ก ใบจิ๋ว ทั้งกระจกส่องหน้าที่ด้านหลังมีภาพ ผู้แสดงและอื่น ๆ ตลอดจนมีเทปเพลงประกอบการแสดง วัตถุประสงค์เรื่องผู้ชนะสิบทิศ จำหน่ายให้กับผู้ที่ชื่นชอบทั้งหลาย

แม่ยก

พจนานุกรมฉบับเฉลิมพระเกียรติ พ.ศ. 2530 อธิบายว่า "แม่ยก แปลว่า หญิงที่ให้รางวัลศิลปินเป็นประจำ"¹⁵

คำว่า แม่ยก ทำให้คนฮือฮาว่า อาจารย์เสรี หวังในธรรม มีอะไรดี จึงสามารถมัดใจแม่ยกให้หลงใหลได้

¹³ เรื่องเดียวกัน, หน้าเดียวกัน.

¹⁴ เรื่องเดียวกัน, หน้า 36

¹⁵ ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรมฉบับเฉลิมพระเกียรติ พ.ศ. 2530 (กรุงเทพมหานคร : อักษรเจริญทัศน์, 2530), หน้า 421.

จากความสำเร็จของละครพันทางเรื่องผู้ชนะสิบทิศ ทำให้ชีวิตของนักแสดงเริ่มเปลี่ยนไป เมื่อเกิด "กลุ่มแม่ยก" ที่ชอบละครเรื่องนี้อย่างมาก อาจารย์เสวี นอกจากจะเขียนบท กำกับการแสดงแล้ว ยังร่วมเล่นในละครอีกด้วย จึงกลายเป็นขวัญใจของแม่ยก กล่าวว่

"เรื่องเงินเรื่องทอง เริ่มจากตอนแรกก็มีคนเอามะม่วงมาให้ลูกหนึ่ง ขอบทานเบียร์คนละครึ่งแก้วต่อมากลายเป็นสิ่งของเงินทองทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของชีวิต บางคนมีฐานะดีขึ้น มีบ้านเป็นของตัวเองจากที่ต้องเช่าบ้านอยู่ สำหรับตัวอาจารย์เองมีคนชื่นชมติดตามชมมาตั้งแต่ศรีสุชนาฏกรรม ชมมาเป็นสิบๆ ปีไม่เคยขาดโดยเฉพาะเห็นอาจารย์เสวีทำผู้ชนะสิบทิศเองทุกอย่าง ก็ไขอุบสรรคมากมาย ก็ยิ่งชื่นชมมากขึ้น ด้วยความชื่นชมนี้เอง อาจารย์เสวีจึงได้รับเงินทองของกำนัลมากมายอย่างคาดไม่ถึง เช่น ได้รับทองคำหนักรวมกัน 100 กว่าบาท เป็นทองเส้นละ 10 บาท 3 เส้น หนัก 20 บาท 2 เส้น ที่เหลือเป็นเส้นละบาท และมีพระที่ติดมากับสร้อย พระก็จะได้รับมาก แหวนก็ไม่เคยซื้อใส่ ได้รับมากเช่นกัน มีแหวนวงหนึ่งที่ได้รับ ราคา 2 ล้านบาท ที่แปลกกว่านี้คือ ได้รับของขวัญเป็นเหล้ามาก มีอยู่กล่องหนึ่งคิดว่าเป็นเหล้า เปิดออกดูเป็นเงินสดนับรวมได้ 3-4 แสนบาท ซึ่งจนบัดนี้ก็ไม่ทราบว่าท่านผู้ใดให้ และที่ทำให้ปลื้มใจมากคือ มีทนายความมาบอกให้ไปรับโอนที่ดิน 40 ไร่ ซึ่งมีคนยกให้ แม่ยกที่ทุ่มเทเงินทองให้กับคนที่ตัวเองชื่นชอนั้น ส่วนมากจะรวยมาก จึงเพื่อแม่ให้เป็นขวัญและกำลังใจ และเป็นการช่วยอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยด้วย เพราะลำพังศิลปินได้รับเบี้ยเลี้ยงวันละ 35 บาท เท่านั้น"¹⁶

ปกรณ์ พรพิสุทธ์ (ซึ่งรับบทเป็นจะเต็ด) กล่าวว่ "ในความคิดของผม คนที่มาชมมาให้กำลังใจไม่ใช่แม่ยก แต่เหมือนคุณป้า คุณแม่ คุณยาย ที่ให้ความสนใจสนับสนุนศิลปิน รักเหมือนลูกหลาน ไม่ได้หวังผลตอบแทน เอาข้าวเอาขนมมาฝาก แม่ยกนั้นเรียกติดปากมาจากพวกที่ชอบตุลิกะ การที่ผู้สนใจมาดูและชอบ

¹⁶ เสวี หวังในธรรม, กระจกส่องใจไปสู่วิวัฒนาการ (กรุงเทพฯ: มหานคร: โรงพิมพ์อัมรินทร์พรินต์ติ้งกรุ๊ป, 2534), หน้า 47.

บทบาทการแสดงของตัวละคร ชอบเพลง ชอบอะไรหลายๆ อย่างแล้ว เราเรียก
ลักษณะนี้ว่าแม่ยกคงไม่ถูกต้อง"¹⁷

การแสดงละครดีหรือมีศิลปะมากแค่ไหน ก็ไม่มีประโยชน์ถ้าขาดผู้ชมผู้ดู
ให้การสนับสนุน และละครพันทางผู้ชนะสิบทิศก็เข้าสู่ความสำเร็จอันสูงสุด เมื่อผู้
แสดงและผู้ชมเดินทางไปถึงจุดหมายเดียวกัน คือการรักษาแนวคิดปการละครของ
เราไว้มิให้สูญหาย

สรุป

จากการที่มีผู้ติดตามชมละครพันทาง เรื่องผู้ชนะสิบทิศมากมายและดูต่อเนื่อง
กันมาตลอด บางคนดูซ้ำตอนละหลายๆ ครั้ง ติดตามดูอย่างไม่ย่อท้อแม้ว่าจะดูแต่ละ
ครั้งต้องลำบากในการจองตั๋วตั้งที่กล่าวข้างต้นนี้ สาเหตุเพราะ

1. มีความชื่นชอบในตัวผู้ทำบท ผูกซึ้ง และดูแลทุกเรื่องในการแสดง
ตลอดจนแสดงเองคือ ตัวนายเสรี หวังในธรรม และติดตามมาก่อนเรื่องผู้ชนะสิบทิศ
2. ชอบรูปร่างหน้าตาและบทบาทของผู้แสดง เช่น ตัวจะเด็ด คือ
ปกรณ์ พรพิสุทธ์ และมังกร คือ ศุภชัย จันทร์สุวรรณ์ เป็นพิเศษ บางครั้งถึงกับ
เดินออกจากโรงละครถ้ามาดูแล้วปกรณ์และศุภชัยติดราชการอื่นแสดงไม่ได้ ไม่ยอม
ดูคนอื่นแสดง
3. ชอบเนื้อหาซึ่งอาจารย์เสรี ได้ตัดแปลงตัดทอนเรื่องราวแล้ว นำ
เหตุการณ์มาเชื่อมโยงกัน ทำให้เรื่องกระชับและเหมาะสมกับเป็นละครเวที ทำให้
ผู้ชมได้รับความสนุกสนานและติดตามชมได้อย่างต่อเนื่อง
4. ชอบกลวิธีที่อาจารย์เสรี สอดแทรกตัวละครลงไปในการแสดง โดยไม่
เสียเนื้อเรื่องเดิม ทำให้ผู้ชมได้หัวเราะ คลายความเครียด ทำให้ผู้ชมดูด้วยความ
เพลิดเพลิน ไม่เบื่อหน่าย
5. ชอบดนตรีและเพลงที่ใช้ประกอบการแสดง เพราะเป็นเพลงภาษาที่
ให้ความไพเราะ และเพิ่มความมีชีวิตชีวาให้กับการแสดงละครเป็นอย่างดี

¹⁷ ปกรณ์ พรพิสุทธ์, กระจกส่องใจไปสู่วิวาท์ทอง หน้า 83-84.

6. ชอบฉากและเครื่องแต่งกายซึ่งพัฒนารูปแบบให้สวยงามและเหมาะสมกับการแสดง

ดังนั้นด้วยศิลปะการประพันธ์ ประกอบกับผู้แสดงที่มีความสามารถ การบรรจุเพลงที่เหมาะสม การบรรเลงเพลงและการขับร้องที่ไพเราะ ทำให้ละครพันทางเรื่องผู้ชนะสิบทิศได้รับความนิยมอย่างสูงจากผู้ชม

สรุปผลจากการสัมภาษณ์ผู้ชม จำนวน 100 คน

มาจากจังหวัดเพชรบุรี ร้อยละ 30

มาจากนนทบุรี ร้อยละ 5

มาจากนครปฐม ร้อยละ 7

มาจากต่างประเทศ ร้อยละ 1

มาจากราชบุรี ร้อยละ 7

มาจากกรุงเทพ ร้อยละ 50

เพศชาย อายุ 15 - 60 จำนวน 10 คน

เพศหญิง อายุ 13 - 15 จำนวน 20 คน

การศึกษา ป.4 ชาย 5 หญิง 5

ม.3 ชาย 5 หญิง 7

ม.5 ชาย 2 หญิง 3

ปริญญาตรี ชาย 3 หญิง 70

อาชีพ ส่วนใหญ่หญิงอายุ 23 ปีขึ้นไปรับราชการ 65 ปีขึ้นไปเป็น

แม่บ้าน ข้าราชการเกษียณอายุราชการ

ชายอายุ 15 - 45 นักศึกษา ข้าราชการ ที่เหลือข้าราชการ

บ้านานู

จากการสุ่มตัวอย่างของผู้เข้าชมละครพันทางเรื่องผู้ชนะสิบทิศ ในผู้ชมจำนวน 100 คน ที่มีมาชมการแสดงมากกว่า 10 รอบขึ้นไป มีจำนวนถึง 75 คน